

غروب خورشید سامرا

هشتم ربیع الاول سالروز شهادت امام حسن عسکری(ع) است؛ پیشوای یازدهم شیعیان جهان که برغم کنترل شدید حکومت بنی عباس، برای اعتلای اسلام تلاش کرد اما عباسیان روشنگری های ایشان را برتافتند و امام(ع) را به شهادت رساندند.

هشتم ربیع الاول سالروز شهادت امام حسن عسکری(ع) است؛ پیشوای یازدهم شیعیان جهان که برغم کنترل شدید حکومت بنی عباس، داع، اعتلاء، اسلام تلاش کرد اما عباسیان، هاشنگ، هاش، اشکان، انتافتند و امام(ع) را به شهادت رساندند.

امام حسن عسکری(ع) در 232 هجری قمری در شهر مدینه دیده به جهان گشود و در کودکی از پدر بزرگوارش امام هادی(ع) دهمین پیشوای شیعیان سیره پیامبر(ص) و ائمه ی معصومین(ع) را فراگرفت و در چنین محیط معنوی، ایشان رشد و پرورش یافت و به مقام امامت رسید.

کنیه ی امام حسن عسکری(ع) «ابومحمد» است که با لقب های دیگر مانند هادی، خالص، زکی، سراج، تقی و عسکری نیز شناخته می شوند که هر یک از آنها، نشانه ای از کمالات وجودی آن حضرت محسوب می شود. «عسکری» از مشهورترین لقب های ایشان است. عسکر نام محله ای در شهر سامرا بود که خلفای عباسی، امام حسن عسکری(ع) و پدرش امام هادی(ع) را به این منطقه آورده بودند تا بهتر بتوانند آنها را کنترل نمایند و زیر نظر داشته باشند.

زمانی که امام هادی(ع) در 254 هجری قمری در 40 سالگی به وسیله ی خلیفه ی عباسی «المعتز» در شهر سامرا به شهادت رسید، امامت 6 ساله ی امام حسن عسکری(ع) آغاز شد.

امام هادی(ع) درباره ی فرزندش امام حسن عسکری(ع) می فرماید: «فرزندم ابو محمد، اصیل ترین چهره ی خاندان نبوت و استوارترین حجت(خدا) است. او بزرگ فرزندانم و جانشین من است و امامت و احکام به سوی او بازمی گردد.»

صقر بن ابی دلف می گوید از امام هادی(ع) شنیدم که فرمود: «امام بعد از من، حسن است و بعد از حسن، پسرش قائم است، کسی که زمین را پر از قسط و عدل می کند، همانطور که از جور و ظلم پر شده باشد.»

ابوبکر فهفکی می گوید: «امام هادی(ع) به من نوشت: پسر من ابو محمد حسن عسکری(ع) میان افراد و خاندان پیامبر(ص) از نظر خلقت، صحیح ترین فرد و از نظر منطق و استدلال، استوارترین آنان است و او ارشد فرزندان من می باشد و جانشین من خواهد بود و سلسله ی امامت و احکام به او منتهی می شود. پس آنچه از من می پرسیدی از او بپرس و آنچه به آن نیازمندی، نزد اوست.»

امامت کوتاه امام حسن عسکری(ع) از دوره های سخت زندگی آن امام به شمار می رفت. خلفای بنی عباس همواره امامان معصوم(ع) را مانعی برای دستیابی به خواسته های نامشروع خود می دانستند، از این رو فشارهای زیادی بر امامان و پیروان آنها وارد می کردند.

فشارهای خلفای بنی عباس در دوره ی امامت امام حسن عسکری(ع) بر این امام بزرگوار و یاران ایشان افزایش یافته بود که می توان به 2 ویژگی مهم در این ارتباط اشاره کرد: ویژگی نخست قدرت یافتن شیعیان در این دوره و دیگری مساله ی مهدویت است.

پیروان امام حسن عسکری(ع) به دلیل روشنگری ها و آموزش های آن حضرت، روز به روز آگاه تر و منسجم تر شده و قدرت می گرفتند. براین پایه مسلمانان به تدریج به ماهیت حکومت بنی عباس و نامشروع بودن آن، همانند حکومت بنی امیه پی می بردند. خلفای بنی عباس از قدرت گرفتن شیعیان در هراس بودند و به همین دلیل اعتراض های آنها را به شدت سرکوب می کردند.

مساله ی مهدویت نیز عامل دیگری بود که حکومت بنی عباس عرصه را بر امام یازدهم و یاران ایشان تنگ می کردند. خلفای عباسی برپایه روایت معتبر به خوبی می دانستند، از امام حسن عسکری(ع) فرزندی به دنیا خواهد آمد که بساط ظلم و جور را برخواهد چید و او قائم آل محمد(عج) است. از این رو به طور پیوسته، شرایط خانه ی آن امام همام را زیر نظر داشتند که اگر فرزندی متولد شد، او را از میان ببرند.

حاکمان بنی عباس افرادی را که می خواستند با امام حسن عسکری(ع) ارتباط برقرار کنند، شکنجه می کردند و به زندان می انداختند. از این رو دوستان و پیروان امام حسن عسکری(ع) به سختی می توانستند با امام یازدهم خود تماس و ارتباط برقرار کنند.

روشنگری امام حسن عسکری(ع) در میان مردم و پافشاری آن حضرت در راه حق و عدالت سبب کینه توزی و شدت عمل خلفای بنی عباس شد. از همین رو، آن امام بزرگوار را بارها زندانی کردند.

پیشوای یازدهم شیعیان، در فضای خفقان و استبداد، همواره با تدبیر و درایت در برابر حاکمان ظالم عباسی، ایستادگی کرد و برای حفظ اسلام اصیل و شیعیان، سختی های زیادی را به جان خرید.

امام حسن عسکری(ع) وظیفه ی امامت خود را در روشنگری و بیداری مردم و آشنایی آنها با اسلام واقعی در آن شرایط سخت انجام داد. ایشان نمایندگانی را از شخصیت های برجسته ی شیعه در شهرهای مختلف منصوب کرد تا ارتباط وی با پیروان و شیعیان به طور کامل گسسته نشود. ابراهیم بن عبده نماینده ی امام در نیشابور و احمد بن اسحاق بن عبدالله قمی اشعری نماینده ی ایشان در قم بود.

ایشان در نامه ای به ابوالحسن علی بن حسین بن موسی مشهور به ابن بابویه قمی می فرماید: «...بر تو باد که صبر و شکیبایی ورزی و منتظر فرج باشی، همانا پیامبر(ص) فرمودند: برترین اعمال امت من، انتظار فرج است. پیوسته شیعیان ما در حزن و اندوه خواهند بود تا فرزندم امام قائم(ع) ظاهر شود، همان که پیامبر(ص) بشارت داد، زمین را از قسط و عدل پر می کند، همچنان که از ظلم و جور پر شده است. ای بزرگمرد و مورد اعتماد من، صبر پیشه کن و شیعه ی مرا به صبر فرمان ده، همانا زمین از آن خداست که بزرگان خود را وارث آن می سازد و سرانجام نیکو برای پرهیزکاران است...»

معتمد عباسی که با زندانی و کنترل کردن آن امام بزرگوار نتوانسته بود به هدف خود برسد، از این رو در پی قتل آن حضرت برآمد. این خلیفه ی عباسی به صورت مخفیانه و به وسیله ی ماموران خود در 260 هجری قمری، امام حسن عسکری(ع) را مسموم کرد و به شهادت رساند.

پس از این اتفاق، خلفای عباسی سعی کردند تا شهادت آن حضرت را به صورت مرگ طبیعی جلوه دهند، ولی خبر شهادت ایشان به سرعت در شهر سامرا پیچید. جمعیت بسیاری از مردم در تشییع آن حضرت شرکت کردند و بنابر روایت های معتبر، حضرت حجت بن الحسن العسکری(عج) بر پیکر پدرش امام حسن عسکری(ع) نماز خواند.

****پژوهشگر گروه اطلاع رسانی ایرنا به مناسبت سالروز شهادت امام حسن عسکری(ع) باسید رضا اکرمی رییس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری گفت وگو کرده است.**

رییس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری با اشاره به ولادت امام یازدهم شیعیان گفت: امام حسن عسکری(ع) در 232 هجری قمری در مدینه چشم به جهان گشود. نام پدر ایشان علی و نام مادرشان بنا بر گفته هایی خیزران و نام های دیگر نیز آورده شده است. عمر این امام همام 28 سال بوده که پس از امام جواد(ع)، کوتاه ترین عمر در میان امامان معصوم محسوب می شود. در قرآن مجید، کلمه ی طیبه و کلمه ی شجره ی طیبه داریم، امام حسن عسکری(ع) از شجره ی طیبه است یعنی پدر، مادر و اجداد تا رسول اکرم(ص) از شجره طیبه به شمار می آیند.

وی ادامه داد: از 2 سالگی، امام حسن عسکری(ع) را از مدینه همراه با پدر و مادر به سامرا آوردند و در تنگنا و فشار قرار دادند، به طوری که به امام(ع) اجازه ندادند از شهر خارج شود، ایشان هم در حبس و هم در حصر بودند.

سیدرضا اکرمی با اشاره به شباهت های امام حسن عسکری(ع) و امام حسن مجتبی(ع) از نظر خفقان و فشار ایجاد شده از طرف حاکمان ستمگر بیان کرد: ما 2 امام بزرگوار داریم که با نام حسن شناخته می شوند، یکی امام حسن مجتبی(ع) و دیگری امام حسن عسکری(ع) است. پیشوای یازدهم شیعیان را اجازه نمی دادند از سامرا خارج شود، فقط یک بار آن هم برای قتل آن حضرت به ایشان اجازه دادند که از شهر خارج شود، همچنین در دوره ی امام دوم شیعیان نیز چنین خفقانی وجود داشت. مظلومیت امام حسن مجتبی(ع) در طول 10 سال خلافت معاویه و همین طور مظلومیت امام حسن عسکری(ع) که به خاطر سعایت(سخن چینی) برخی از افراد، ایشان را به صورت مداوم دستگیر و سپس آزاد می کردند، از این جهت بیانگر شباهت هایی میان این 2 بزرگوار است.

مشاور وزیر کشور در امور روحانیت یادآور شد: امامت امام حسن عسکری 6 سال و امامت امام حسن مجتبی(ع) 10 سال طول

کشید. امامت هر 2 بزرگوار کوتاه بوده و هر دوی آنها را نیز مسموم کردند و به شهادت رساندند که به ترتیب در دوره ی بنی امیه و زمان معاویه و دیگری در زمان خلفای بنی عباس رخ داد.

سیدرضا اکرمی با اشاره به دانشنامه ی امام حسن عسکری(ع) گفت: با اینکه امام بزرگوار تنها 28 سال زندگی کرده و دوره ی امامت ایشان کوتاه بوده، ایشان در نامه هایی که به افراد می نوشتند، در دیدارهایی که با مردم داشتند، در پاسخ به پرسش ها و همچنین در انتخاب وکیلان و نمایندگان خود در شهرهای مختلف، آن حضرت دانشنامه ی بسیار ارزشمندی دارد. کتاب «تحف العقول»، «بحارالانوار» و کتاب های دیگر منابع بسیار ارزشمندی از آموزش ها و سخنان ایشان محسوب می شوند که برای ما به یادگار مانده است.

وی در ادامه خاطر نشان کرد: می توانیم به این موضوع اشاره کنیم که اگر همه ی ائمه معصومین(ع) در تنگنا و فشار بودند، امام حسن عسکری(ع) خود، خانواده و خانه ی ایشان همواره زیر نظر بودند. به این دلیل که برپایه روایت ها می دانستند که از امام(ع) فرزندی به یادگار می ماند که در جهان به اقامه ی عدل و دادگستری می پردازد و از این موضوع بیم و ترس داشتند. بدین ترتیب خانواده ی ایشان را زیر نظر داشتند و فشار زیادی می آوردند که اگر فرزندی از این خانواده به دنیا آمد، او را به شهادت برسانند.

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری با تاکید بر اهمیت مساله ی مهدویت اظهار کرد: با توجه به دیدگاه ادیان الهی یکی از اصول مسلم این است که سرانجام دنیا، روزی باید پر از عدل و داد و بساط جور و ظلم برچیده شود. پرچمدار این مبارزه امام زمان(عج) است، برای اینکه رسول اکرم(ص) خاتم الانبیا بود و حضرت مهدی(ع) خاتم الاوصیا است. رسول اکرم(ع) و همه ی ائمه ی معصومین از غیبت امام مهدی(ع) خبر داده بودند. این موضوع در کتاب های اهل سنت و شیعه آمده است. آیت العظمی صافی گلپایگانی در کتاب منتخب الاثر خود مستنداتی را درباره ی حضرت مهدی(ع) دارد که مورد تایید همگان است. ما اصل مهدیت را به عنوان یک اصل مسلم می پذیریم و حدیث آن را حدیث متواتر می دانیم و انتظار مهدی موعود را یک عبادت شایسته می دانیم. جهان باید به روز روشن آینده امید داشته باشد و زمینه سازی مناسب برای ظهور امام عصر(عج) از اقداماتی است که باید انجام دهیم.

سیدرضا اکرمی با اشاره به زمینه های پذیرش موضوع مهدویت به وسیله ی امام حسن عسکری(ع) گفت: برپایه مطالعات می توان به سه نکته اشاره کرد. نکته ی نخست اینکه آن حضرت، هنگام نیمه ی شعبان 255 هجری قمری و ولادت امام مهدی(ع) به حکیمه خاتون عمه ی خود، مژده ولادت داد. نکته ی دوم، به برخی از افراد نزدیک و خویشاوند، ولادت حضرت مهدی را اطلاع رسانی کرد. نکته ی سوم، امام حسن عسکری(ع) نه تنها ولادت فرزندش را اعلام کرد، بلکه چهره ی ایشان را نیز به برخی افراد نشان داد. با توجه به فشار و خفقان آن دوره و تقیه ای که آن حضرت پیش گرفته بود، بیشتر از این نمی توانستند اطلاع رسانی کنند.

مشاور عالی وزیر کشور در امور روحانیت موضوع شرایط فشار و خفقان سخت حاکمان عباسی برای جدایی مردم با امام حسن عسکری(ع) را مورد تاکید قرار داد و گفت: علت اصلی اینکه امام هادی(ع) و فرزندش امام حسن عسکری(ع) که 2 سال بیشتر زیر نظر نداشت از مدینه به سامرا آوردند، این بود که نمی خواستند این 2 بزرگوار با مردم در ارتباط باشند و به آموزش معارف ناب دینی و اسلامی بپردازند. کار امامان همانند کار پیغمبر اسلام است که به آموزش اسلام اصیل و گسترش آن مبادرت و شبهات را برطرف می کنند، در حالی که حکومت بنی عباس این امر را به ضرر خود می بیند.

او در ادامه افزود: با این حال امام حسن عسکری(ع) در حالی که تقیه کرده بودند، وظیفه ی امامت خود را انجام می داد، نمایندگان و وکیلانی مانند ابوالعدیان را از طرف خود انتخاب کرده بود تا مردم در آن شرایط سخت نیز از اسلام ناب بی بهره نباشند.

وی تصریح کرد: هنگامی که به کارنامه ی این امام بزرگوار در طول 28 سال نگاه می کنیم، به این نتیجه می رسیم که زیباترین دستاوردها را داشته، شاگردانی را تربیت کرده و پیام رسانی کرده، گاهی تصمیمات سیاسی ارزشمندی داشته که برای دشمن بسیار سنگین و گران آمده است.

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری با اشاره به مساله ی شهادت امام حسن عسکری(ع) بیان کرد: سرانجام، خلفای عباسی، امام یازدهم شیعیان جهان را مسموم کردند و به شهادت رساندند. هیچ کس باور نمی کرد که امام حسن عسکری(ع) به مرگ طبیعی از دنیا رفته باشد، چون ایشان بیماری نداشتند. مردم فهمیدند که امام را مسموم کردند. در تشییع پیکر آن حضرت، جمعیت بسیاری از مردم حضور داشتند. امام عصر(عج) در این مراسم ظاهر شدند و بر پیکر پدرش نماز خواندند و سپس غایب شد. داستان امامان معصوم چه با بنی امیه و چه با بنی عباس، داستان نور و ظلمت بود. امامان همانند نور برای

روشنگری در میان مردم بودند ولی این حکومت ها برای ادامه ی حکومت ظالمانه ی خود همواره می خواستند مردم را در جهل و ظلمت نگه دارند.

سید رضا اکرمی در پایان وظیفه ی پیروان اهل بیت(ع) را این گونه عنوان کرد: در سالروز شهادت امام حسن عسکری(ع) همه ی ارادتمندان به آن امام بزرگوار دست کم سه کار را باید انجام دهند، درباره ی شناخت امام مطالعه کنند و سخنرانی ها را گوش دهند و شناخت خود را از اهل بیت(ع) افزایش دهند. در شناساندن امام حسن عسکری(ع) به دیگران اهتمام داشته باشند. در روز شهادت، مجالسی که به نام آن حضرت برگزار می شود، شرکت و این مجالس را پررونق کنند تا در عمل نشان دهند نسبت به اهل بیت(ع) از جمله امام حسن عسکری(ع) ارادت دارند.

از: مجتبی شفیعی